

„Edinost“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglašitvi se računajo po pogodbu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst..

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Denuncijanti?

II.

V ZAGREBU, dne 13. avgusta 1900.

Irredentistične manifestacije niso na dnevnem redu jedino v našem Primorju, ampak tudi v Trentinu. Vendar se hrvatsko in slovensko novinstvo ne ozira na te poslednje manifestacije; k večjemu da jih beleži v kolikor politična kronika to zahteva. Zakaj? Ker je Trentin res italijanska zemlja in ker tam ni malo ne gre za našo kožo. Mi ne bi znali in mogli dati boljšega primera in bolj zgovornega dokaza, da mi ne denunciramo in da nismo denuncijanti, kadar beležimo irredentistične manifestacije na Primorskem, kadar jih zasledujemo in kadar ustajamo proti njim. Ne gre tu samo za Italijo in Avstrijo, ne gre samo za to, kakor v slučaju Trentina, ali naj Primorje spada pod Avstrijo ali pod Italijo. Ko irredentizem revendicira za se Primorje, tedaj revendicira dežele, v katerih hrvatski in slovenski rod tvori nad $\frac{2}{3}$ prebivalstva; tedaj revendicira dežele, katere po božjem in ljudskem pravu morajo, v okvirju monarhije, pripadati oni jedinstveni državi, ki jima zbrati Hrvate in Slovence. Mi torej, kadar se vzdigamo proti irredentizmu, ustajamo na obrambo sebe, na obrambo naše narodne ekzistence, na obrambo naših pravic, na obrambo naše bodočnosti.

To ni nikako denunciranje; to je dolžnost, to je patrijotizem. Fraza o denunciranju nas ne sme plašiti. Ako bi bili mi ravnodušni nasproti manifestacijam irredentizma in nasproti njega brezbožnim naporom, da bi nam ugrabili ono, kar je naše, tedaj bi bili mi največji grešniki, mi bi pokazali, da nimamo zadoščeno ni narodne zavesti, ni narodne energije. Denunciral je dr. Scampicchio, ko je v utemeljevanju svoje interpelacije v dež. zboru istrskem grajal vlado, ker ne konfiscira nekih drugih novin, katere da prekoračajo meje zakonitosti. Na katere novine da je on aludiral, to je pač lahko umeti. Mi se nečemo braniti pred njim, ali konstatirati nam je, kako da se Hrvatje in Slovenci niso nikdar toliko ponižali, kakor je nizko palon, ki je proti Slovanom zahteval policijskih odredb vladnih organov. Mi branimo vsikdar najširšo slobodo, ali zahtevamo tudi pravične politike! Ako mi prigovarimo vladi zaradi tega, ker gre irredentizmu na roko, se godi to, ker je taka politika kri-

vična. Naši interesi se v resnici strinjajo z interesi monarhije, z bok česar naše aspiracije ne sezajo preko okvirja te poslednje. V interesu monarhije je, da se na Primorskem uduši irredentizem; a v ta namen bo zadoščalo, ako zadovolje pravičnim in legitimnim aspiracijam Hrvatov in Slovencev. V interesu monarhije je, da se Primorje spoji z ono državno tvorbo, na katero delajo danes vsi Hrvati in Slovenci.

Opozorjanje na to skupnost interesov, ko je le-ta v soglasju z zahtevami prava in pravičnosti, to ni denunciranje! No, kaj naj storimo, ko nas merodavni faktorji ne slušajo, ako hočejo za vsako ceno ugajati onemu istemu irredentizmu, ki bi hotel naše Primorje odcepiti od Avstrije ter je pripojiti Italiji? Mi ne moremo nikogar prisiliti, da bo pravičen, ako noče biti: mi ne moremo nikogar prisiliti, da ne bo kratkoviden, ako hoče biti kratkoviden. V povdarjanju skupnosti interesov, v dokazovanju, da ta skupnost obstoji, smo mi še predaleč šli. No, ali moremo mi žrtvovati sami sebe? Ako nas merodavni faktorji nikakor nečemo slušati; ko nas hočejo polagoma izročiti milosti in nemilosti irredentizma; ko nečemo umeti skupnosti; ko nas morda zlorablajo tudi zato, ker vidijo, da smo mi preveč uverjeni o tej skupnosti, pa mislijo, da nas morejo toľči še huje, nego nas toľčejo, ker da mi ne moremo živeti brez te skupnosti: tedaj nam je misliti na se, ter zaupati le v se in svoje kljuse!

V tem ravno mora obstati razlika med našo nekdanjo in sedanjo politiko. Nekdaj smo se borili le za to skupnost, nekdanj smo povdarjali mi svoje interese le v toliko, v kolikor so bili isti del skupnih interesov. In ako bi tudi danes hodili po istej poti, ne bili bi še radi tega denuncijanti, ali bili bi vsaj najjivni. Kakor del skupnosti smo mi storili svojo. Ko pa nas skupnost odbija in dela proti nam, potem se moramo mi neodvisno od merodajnih krogov, ali celo proti njim, boriti za svoje interese kakor Hrvati in kakor Slovenci. To nas ne rešava dolžnosti, da kritiziramo delo uprave, kadar mislimo, da ona ne dela modro in pametno. To dolžnost nam narekuje naša državljanska zavest, in ko vršimo to dolžnost, nismo denuncijanti!

Glavno je torej, da po tolikih žalostnih izkustvih ne rušimo preveč one meje, kjer se nehujejo interesi skupnosti in začenjajo naši.

Tu gre za borbo dveh velikih idej, dveh velikih svetov. Gre za to, kam da spada Primorje: k tuji Italiji, ali k naravni in prirodni državni tvorbi, ki ima objemati Hrvate in Slovence? Borba je med hrvatsko in slovensko mislijo na jedni strani in italijansko, irredentistično, na drugi. Mi se borimo proti irredentizmu kakor Hrvatje in Slovenci, mi se borimo za svojo narodno ekzistenco, borimo se za naše državno jedinstvo in za našo državno svobodo; mi se borimo v ime naše prošlosti, v ime jedinstva krvi in jezika, v ime probujene narodne zavesti in narodne volje. Hočejo-li nam pomagati oni, ki so poklicani, da so naši zavezniki, tem bolje tudi za njih. Ako nočejo — pa se bodo kesali v hudih časih. Mi smo narod in se borimo kakor narod; mi kakor narod ne propademo, ker imamo v sebi vse pogoje življenja, veličine in bodočnosti.

To je pomen naše borbe za jedinstvo in slobodo; to je pomen naše borbe proti irredentizmu, v katerem vidimo našega najljutejšega neprijatelja! Nam je dolžnost, da sledimo vsakemu koraku njegovega, nam je v dolžnost, da ga z vsemi dovoljenimi sredstvi pobijamo in razbijamo, kjer-koli se pojavlja in pod katero-koli formo se je pojavil. To ne le da ni denunciacija, ampak je najsvetejša in najliberalnejša borba!

Dinko Politeo.

Sodni nadzorniki.

Na mnoge želje, došle nam iz krogov naših sodnih uradnikov, priobčujemo tu po »Slovenskem Narodu« nastopni res veleakutvelni članek:

»Novi sodni red prinesel nam je tudi novo vrsto sodnih funkcionarjev. Teh ni prej nihče poznal pa tudi nihče pogrešal, in če izginjejo danes, ne bo nihče za njimi tugoval. Ti novi funkcionarji so takoimenovani sodni inspektorji, in kadar se imenujejo tisti uradniki, ki so za funkcioniranje državnega stroja najbolj nepotrebni, tedaj se vselej imenujejo tudi sodni inspektorji.

Ne dvomimo čisto nič, da se je ta kategorija uradnikov ustanovila z najboljšim namenom, ali praktično delovanje pri justici je pokazalo, da je ta vrsta uradnikov do cela odveč, da nima resne naloge, in vsled tega so

Z neukrotljivo silo ga je nekaj vlekel nazaj. Toda vidé, da je vse zastoj, je skomizgnil z rameni in je gledal, kod bi zopet prišel do pijače. Da bi se čim ložje zmuznil, je prašal:

— Ali si spravila papir? Upam, da bomo tisto stvar kmalu rabili. Saj mora tako biti notri, da lahko vrnemo denarje in spravimo dekle domov.

— Bom videla. — Ivanka je sela na culo zmečkane obleke, napanjala oči radi nedostatne migljajoče svetlobe.

— Oče, tukaj ni nič takega.

— Mora biti; le poglej! Hčerka je zopet napanjala oči, obračala papir, se ozirala v očeta, pa zopet v luč, in obilo solz se jej je udrlo po licih:

— Uboga, uboga naša Zinka! O revica moja sestra!

— Zakaj revica? Nič revica! se je prestrašeno branil oče.

— Prodana je, prodana. Oh, ubožica! Uh-u-uh! tukaj le pravi: za šest-deset let.

— Kaj? Pa tako je notri? Tako-o-o?

— Tukaj le — oh! Uboga moja Zinka!

Nikdar več je ne bomo videli.

— A-a-a-a? Res? A-a-a-a!

(Pride še.)

te službe postale prav podobne tistim, ki se navadno imenujejo sinekure. Ako so bili za ta lepa mesta imenovani samo sinovi dvornih svetnikov, sodnih predsednikov in plemenitajev, iz kratka sinovi dobrih očetov, je to seveda samo slučaj, in še v sanjah se ne sme misliti, da je tu morda protekcija igrala kako ulogo. O protekciji pri nas še govora ni!

Mislilo se je, da ti sodni inspektorji, — ki so v jednom letu po dvakrat avanzirali, in katerih službe najtežavnejši del je vožnja na državne stroške — pojdejo sodnikom na roke, koder bo mogoče, in da pripomorejo tako, da se novi sodni red uživi, in se sodnikom olajša njih delo.

Toda ti sodni inspektorji imajo o svoji službi povsem druge nazore. Po njihovem mnenju je prva naloga, ki jo ima sodni inspektor, da najde kako pomoto proti takoimenovanemu »Formularienbuchu«. Formularji čez vse! Formularji so važnejši nego vse drugo! Tako se mora vsaj sklepati iz postopanja sodnih inspektorjev. Ako se jim posreči, iztakniti kako pomotico proti temu preslavnemu »Formularienbuchu«, zabeleži se to z vestnostjo, ki bi bila vredna boljšega predmeta, in posledica tega je naredba sodnega predsedništva, oziroma »nos«. In v taki naredbi se čita vselej, da dotični ne pozna zakonov, a nikdar niso v teh naredbah navedeni razlogi.

Če se torej najde jedna pomota proti formularjem, oziroma če se najde pomota, ki se je primerila pri narekavanju v zapisnik — drobnih zapisnikov se ne omenja — sodnik že zakonov ne pozna! Pri tem je pa še nerešeno vprašanje, kdo ima prav: ali sodnik ali sodni inspektor!

Ali je naloga in dolžnost sodnika, gledati le na obliko zapisnika, ali na to, da pride v zapisnik vse to, kar je važno, in da stori sodbo po svoji najboljši vesti, po svojem prepričanju in po pravici, oziroma: kaj je važnejše? Sedaj sodnik že skoro ni nič drugega nego pisar. Gledati mora pred vsem na to, da se ne zgodi kaka pomota pri obrazcih, da so takoimenovani registri vedno v redu, vsi spisi dobro in trdno sešiti itd. Sodnik faktično ni več sodnik, ampak opravlja delo kancelistov in pisarjev, in ker vidi, da se temu večja važnost pripisuje, nego vsemu drugemu, posvečuje tudi tem opravilom največ pozornosti. Morda trpi vsled tega justica, a kaj se hoče, ko je pa sodni inspektor s svojim »formularienbuchom« sodniku vedno za petami.

Da se ogne »nosom«, mora sodnik dalje skrbeti, da stranki skleneta poravnavo. Kolikor več poravnav kdo sklene, toliko boljši sodnik je. Pa naj kdo reče, da avstrijska jurisprudenca tem potom ne pride kmalu na vrhunce!

Takih in podobnih stvari bi se dalo lahko še mnogo navesti. Ni čuda, če je pri takih razmerah zavladała mej sodniki velika nevolja, in če se tolikrat čuje trpko vprašanje: Ali je to po zakonu nam priznana in pristojna neodvisnost? Sodniki so postali nekaki učenci, katere pride vsaj trikrat na leto kdo nadzorovat in inspicirat, in ki po takih revizijah dobe vselej dolg »nos«. A če je ta »nos« opravičen ali če ni opravičen, sodnik mora molčati. Tudi če je »nos« tisočkrat neopravičen in nezaslužen, ni proti njemu nobene pritožbe!

Žalostno je, da so se ti sodni inspektorji dokopali tudi do nekega vpliva na imenovanje uradnikov. Ti sodni inspektorji službujejo že nekaj let, a že so pokopali mnogo izvrstnih uradnikov, oziroma se potem sami vsedli na mesto svojih žrtv. Naj imenujemo samo jedno ime: Volosko.

Kar se godi zdaj s sodniki, tega se ne more več molče gledati, ampak je prišel čas, da se začno poslanci zanimati za poslovanje sodnih inspektorjev. Najbolje bi bilo, da bi

PODLISTEK

Zinka Brazilijanka.

Povest. Spisal Ivo Trošt.

Da bi bil skoro doma! — In ta misel, tukaj že več nego na pol uresničena, se mu je zdela vesela in žalostna.

Srečno so se skobacali drug za drugim na »Esperanzo«. Še več nego z napol manjšim veseljem, nego odhajajo iz domovine, so hiteli otroci po nastavljenem mostiču, neprestano boječi se, da popadajo v morje. Tedaj so odhajali nasproti obečani sreči, sedaj se pa vračajo na staro zapuščino dvomljive vrednosti. Vendar so vsi tiščali: domov, domov!

V parnikovem drobnoju je nekaj zaškrtało, velikani je zmajal z repom, da se je nemirno zapenila voda v ozadju, pa se je jel pomikati od kraja, hreščeče zavriskavši tovarišem v pozdrav.

Odhajajočim se je razpel krasen pogled na razsvetljeno braziljansko prestolnico. Tudi v morju je odsevala mestna svetloba, in skratka: luko in mesto in zvezdnato nebo je bilo samo morje luči.

Polagoma se je vse manjšalo in oddaljevalo.

Popotniki so se razšli v svoje kabine urejat prtljago in prenočišče. Tudi Gregor je pregledoval iz domovine s seboj vzete stvari,

katerih je bilo že dobršno polovico manje in še te vse umazane, raztrgane in razdejanane.

— Na, na, Ivanka, spravi to-le!

— Podal jej je pogodbo o Zinkinem službovanju in se zibaje nerodno zaletel v hčerko, ki se je previdno umaknila godrnjaje nekaj o pijaneh in pijači.

— E, veš, Ivanka, — samo tebi to povem — sem moral piti, da bi mene spoznali: imam rumeno mrzlico. Ali vidiš?

— O, moj Bog! Oče, kaj res? Oh, oh! Potem vsi pomriremo, da, še v morje nas pomečejo žive.

— Tiho bodi! Saj sem že na pol ozdravel.

— Za rumeno mrzlico nihče ne ozdravi.

Ali niste še slišali?

— Pa jaz ozdravim. Le poglej me! —

— Potem nimate rumene mrzlice, oče, hvala Bogu.

— Nimam, hm! — Pa že nekaj mesecev.

— To Vam je nekdo natvezel. V par mesecih pobere rumena mrzlica — to sem slišala — na sto in sto ljudi, vsak umre v nekoliko dneh.

— To vam je zdravnik lagal ali ga pa niste umeli, oče.

— Zdravnik Rado — je godrnjal Gregor, spoznavši britko resnico, zaradi katere je prodal hčer.

nasvetovali, naj se ta popolnoma nepotrebna kategorija sodnih uradnikov opusti, naj se ti inspektorji odpravijo! Nečemo trditi, da vse malenkostne sitnosti, ki jih povzročajo ti inspektorji, izvirajo iz želje dokazati, da je njihova tako prijetna služba potrebna, medtem, ko je v resnici najnepotrebnejša v vsej justični upravi, ali kar store ti inspektorji pozitivnega, to ni vredno piškavega oreha. Boljše bi bilo, ko bi predsedništvo vsako leto enkrat ali dvakrat zahtevalo v pregled vse pravde, oziroma bi zamoglo to storiti ministrstvo, a dotičnemu sodniku se mora priznati pravica, se opravičiti, oziroma se pritožiti. S tem bi se zagotovila resna revizija vseh pravnih in vseh spisov, in bi se sodilo na podlagi resne revizije. Zdaj pa o resni reviziji še govora ni. Kaj pa pregleda sodni inspektor? Jeden akt in, kar se zdi njemu najimunitnejše, registre. Iz jednega akta, oziroma iz jedne pomote proti obrazu pa se potem sklepa, da sodnik zakonov ne pozna!

Te razmere so gotovo nezdrave, ne vredne sodnih naših funkcionarjev in niso ravno na čast avstrijski justici, a ker so postale celo neznosne, je čas, da se spravijo na pristojnem mestu na razgovor, in se s tem začne njih saniranje. Kakor doslej, tako nikakor ne more več ostati.

V Trstu, 17. avgusta 1900.

Cesar Fran Josip I. bo slavil jutri svoj sedemdeseti rojstni dan. V mnogih krajih monarhije bodo nočjo in jutri na blesteč način slavili ta pomembni dan svojega monarha. V Trstu pa ne bo šumnih slavnosti. Tako skromno naša fedelissima menda še ni obhajala, tega dogodka, kakor bo obhajala baš ta 70. rojstni dan. O vzrokih nočemo govoriti: ker so na dlani in ker bi ne bilo lojalno, ako bi prihajali z rekriminacijami v isti hip, ko se hočemo klanjati svojemu vladarju.

Cesar Fran Josip obhaja svoj 70. rojstni dan v nenavadni svežosti telesa in duha. Narod Avstrije, katerih oči so sicer polno pričakovanja obrnene do prestolnice Habsburgov, se danes spominjajo divnega mesteca v gornji Avstriji, kjer biva sedaj visoki jubilar ter molijo Vsevišnjega, da bi cesarja Frana Josipa ohranil še nadalje v sedanjih svežosti, da bi ta monarh mogel svoje, na dogodkih toli bogato življenje čim prej kronati z najlepšim, od Njega samega gotovo zaželenim činom, katerega Njegovi državniki ne znajo dovršiti in ki iz Avstrije naredi zatočišče resnično zadovoljnih narodov, živčih med seboj v božjem miru in stremečih v plemenitem tekmovanju po vzvišenih idejnih človeštva!

Politični pregled.

TRST, 17. avgusta 1900.

K položaju. »Slov. Narodu« brzojavljajo z Dunaja, da vlada ne misli na nikakva pogajanja z voditelji strank, ampak jim hoče enostavno predložiti svoj že dogotovljen načrt; na voditeljih strank da bo potem, ali vsprejmejo ta načrt ali ne. To da se zgodi v kakih 14 dneh.

Kar se tiče odredb, s katerimi hoče pl. Körber dobiti zagotovilo za redno delovanje parlamenta, je čitatelj v danes došli listih to in ono, kar pa ne soglaša z gornjo vestjo v »Slovenskem Narodu«. Seveda pa je težko soditi, da-li imajo te vesti več vrednosti, nego ono navadnega ugibanja. V nasprotju z vestjo v »Narodu« posnemamo iz listov, da se bo vlada vendar pogajala z voditelji Čehov. V ta namen da pojde minister dr. Rezek te dni v Prago, kjer se bo pogajal s češkimi voditelji, pod katerimi pogoji da bi odnehali od obstrukcije. V imenu češkega plemstva da se udeleži posvetovanj baron Parish. Tudi glede koncesij, s katerimi hoče vlada pridobiti Čehe, prodira nekoliko v javnost. »Plzensky Obzor« hoče vedeti, da jedna pridobitev Čehov bo češko vseučilišče na Moravskem. Drugi del »plačila« — kakor se izraža »Neue Freie Presse« — naj bi bilo sklicanje deželnega zbora Češkega. Ker pa zahteva vlada obvezo, da se v tem zasedanju ne bo razpravljalo ni o jezikovnem vprašanju, ni o jezikovnih načrtih, in da se sploh ne bodo delali nikakvi politični sklepi in ker češki voditelji niso mogli prevzeti te obveze, da imajo ti poslednji sami malo nade, da bi dobili ta del »plačila«?

Dr. Herold v Parizu. Ta češki odličnjak je bival te dni v Parizu. »Narodni listy« poročajo, da je bil dr. Herold pred-

meiom mnoge pozornosti v novinarskih in političnih krogih. Vabljen je bil na več banketov, na katerih je moral tudi govoriti. Predsednik francoske komore, Pavel Deschanel, ga je povabil v salone predsedništva. Rečeni francoski državnik je jako dobro poučen o narodnih in političnih odnosih v Avstriji in pozdravlja obupno borbo Čehov s fanatičnim in pohlepnim pangermanizmom, ker se zaveda mednarodne pomembnosti Češke za evropsko pozorišče. Praški list zaključuje: »Naj se reče, kar se hoče, o tem moremo zagotoviti svoje čitatelje, da letošnje bivanje dra. Herolda v Parizu ne ostane brez važnih in razveseljivih posledic za češko-francosko razmerje, in mi moramo le želeči, da bi se taki pomembni obiski čisto ponavljali.«

Senzacionalno aretiranje. Nemški listi javljajo, da so na Češkem zaprli znane starokatolika dra. Ivana Isko, ker da je deloval med Čehi v smislu parole »proč od Rima«. Listi, katerim je Schönerer Bog in Wolf prerok, se zgražajo, ako se je avstrijska vlada semtertje osokolila toliko, da je kakemu pruskemu pastirju, ki preveč rogovili v smislu protikatoliškega gibanja, pokazala pot čez mejo, ne najdejo pa sedaj dovolj psovka na račun dra. Iske ter pojejo slavo isti avstrijski vladi, ker je prestrigla njegovo delovanje. Sumničijo ga celo, da je podkupljen z ruskimi rublji ter da hoče potem starokatolicizma dovesti Čeha v narodno cerkev. Seveda: v tem slučaju je vse kaj drugega. Dr. Iska je nevaren — panslavist, zato: po njem! Ali da se razumemo: mi nočemo nikakor braniti dra. Iske, le pokazati smo hoteli tudi v tem slučaju, koliko doslečnosti, koliko poštenja in koliko resničnega slobodoljublja je v izvestnih nemških žurnalistih. To so veliki liberalci in bodisi tudi revolucionarji za se, proti drugim pa bi hoteli poznati le inkvizicijo in tiranstvo.

Za smrtno kazen se oglašajo sedaj na Italijanskem več in več glasov. Znani učitelj prava, senator Pessina, gotovo prvi kriminalist apeninskega poluotoka, priobčuje v novinah to-le pismo: »Vse kulturne države, tudi take, ki so prekucuhom vzor, kakor n. pr. Zedinjene države v Severni Ameriki, imajo za morilce smrtno kazen. Na Italijanskem smo smrtno kazen odpravili ter uživamo vsled tega strašno slavo, da je naša dežela domovina roparjev in političnih morilcev. Od Orsinija do Pasananteja, Angiolilla, Caseria, Lucheni, Acciarita in Brescija tvorijo junaki z bodaleci celó predmet, katerega izvažamo iz dežele. V imenu pravice in dobrega imena pred svetom moramo zahtevati, da se za ubijalce in morilce kraljev postavijo zopet vislice. Na omotico humanitete neumnežev in alkoholikov odgovarjamo s tem, da jim pokažemo mrtva trupla Carnota, Canovasa, cesarice Elizabete in kralja Humberta. To, mislim, naj bi zadostovalo.« — Opomniti treba, da je pred leti baš upliv Pessine mnogo pripomogel v to, da so odpravili smrtno kazen.

Tržaške vesti.

Škedenjske jeremijade. Iz Škedenja smo prejeli: Kakih 15 let že pase pri nas ovčice naš ljubeznjivi gospod župnik Cavalich. In hvala Bogu: njegovo delovanje ni bilo brezuspešno. Njegovo postopanje je našo cerkev temeljito očistilo — pobožnih obiskovalcev, posebno pa možkih. Izborna se mu je posrečilo v tej dobi, da si je skoro med vsemi domačini pridobil najsrčnejšo — neljubezen. No, v zameno si je pridobil spoštovanje vseh šignorov, kar jih je med Škedenjem in magistratom. Ti šignori sicer ne zahajajo v cerkev, ali njih ljubezen je vendar mnogo vredna za — našega gospoda župnika. Tudi naloga gospoda župnika sicer ni posebno kongruentna s cilji šignorov, kajti prvemu je baje dolžnost ta, da pripravlja ljudi za večno kraljestvo, dočim leže cilji šignorov v nekem drugem kraljestvu. No, figur: kaže, da je gospod župnik, kakor pameten mož, napravil nekaj kompromis med svojo dolžnostjo in cilji šignorov. Blagor njemu! Šignori so zadovoljni z njim, a od »Primorskega lista« pohvaljeni »vrli boritelji za krščanske resnice« ga tudi ne grajajo. Je pač lepa reč na svetu takov pameten kompromis.

V boljše umevanje stvari bi utegnili služiti dejstvo, da je naš gospod župnik izišel iz slavne šentjakobske zakristije in da je prišel k nam po želji še slavnega magistrata. V biografiji njegovi čitamo, da mu je tekla zibel pri sv. Antonu blizu Dekani,

torej, kakor vidite, v kraju, kjer je vse laški, razun — ljudi, ki vsi govorijo slovenski. Njegova gospica sestra je v svoji mladosti hodila v narodni noši; moja ranjka mati — Bog jej podeli večni mir! — je pripovedovala tako; sedaj pa te pozdravlja, če si došel v župni dvorec: Bon giorno, cosa la vol? To pa ni nič čudnega: tempora mutantur!

Te dni smo imeli procesijo sv. Lovrenca, cerkvenega patrona. Nekdaj je bila ta procesija jako lepa. Udeležba ogromna, petje krasno, godba istotako! Pevala je »Velesila«, a svirala domača godba. Gospod župnik je iztisnil »Velesilo« in domačo godbo. Sedaj pojo peveci dvomljive vrednosti, zbrani od vseh vetrov, na procesiji pa je svirala tista salezijanska godba, ki je strajkala pri sv. Jakobu radi zastave bratovščine sv. Cirila in Metoda! In da bi videli, kako se je to vršilo! Po dovršeni procesiji so najprej svirali nekaj komadov pred župniščem, a na oknu se je prikazal milostni obraz gosp. župnika. Potem jih je z rajskomilim nasmehom povabil v svoj stan, kjer se jim je dobro godilo ob zvokih salezijanske godbe. In nikomur ni bilo treba mučiti se z okornim in barbarskim slovenskim jezikom: vse je šlo v sladkem »si« kakor po loju.

Rekel sem že uvodoma, da je bilo delovanje g. župnika velespešno. V zaključku vam hočem podati dokaz za to. Iz te naše župnije se je poročil te dni — pravoslaven par. Na obredu je bilo navzočega mnogo našega občinstva. In že govore, da bo sledil drug tak par iz naše župnije. Škedenjski župljani pa si o tem mislijo — svojo. Pa naj se nam oglasi kdo iz Gorice z očitanjem, da delamo propagando za pravoslavje. Takoj mu bo v odgovor to, da »Edinost« ne dela družega, nego da beleži — dejstva! Dejstva, katera so zakrivila — drugi in v prvi vrsti poznani tržaški »vrli boritelji za krščanske resnice«.

Molkavno poveljstvo. Pišejo nam: Kedor ugane, kaj pomenja naslov te notice, dobi v dar »balon« najnoveje konstrukcije! Ker ga pa menda ni modrijana, ki bi uganil to, naj povemo mi, da je bilo na nekem pismu, oddanem te dni na tukajšnji centralni pošti, zapisano »Polkovno poveljstvo«, kar pa je gospica, ki ne zna slovenski, zapisala za »Molkavno poveljstvo«!

Da, da, mnogo — »molkavnega« je pri nas v Trstu!!

Njihovo odrešenje. Kako daleč je dospela predrzost tržaške »mafije«, razvidno je iz glasil iste, ki kar udirajo po vsem, kar ne trobi v njihov rog! Bodi visok, bodi nizek: ako vedo, da ni žnjimi, pa usuvajo nanj svoj smrad. Korenine te »mafije« pa segajo že v vse sloje Tržačanov. Med njihovimi krogi razpravljajo kar javno, kedaj pade Trst pod Italijo!! Zadnje dni je tem rokovnjačem tako zrastle greben, da brez vsega straha določujejo čas odrešenja! Mi konstatujemo, pa naj smo radi tega tudi — denuncijanti!

Za one, ki imajo plačevati vojaško takso (vojarino). Može rojeni v letih 1866. do 1879. in pristopni v Trst, ki so bili na vojaških naborih proglašeni nesposobnimi za vojaško službo, se imajo do 15. septembra t. l. prijaviti na tuk. magistratu (oddelek za vojaške stvari, ulica Ss. Martiri št. 21, vrata št. 5) ter prinesiti verodostojna dokazila o svojih dohodkih, rentah, plači itd. Te listine morajo biti potrjene od dotičnih predstojnikov, šefov, delodajalcev itd. ter so proste kolkov.

Z naših sodišč. Na tuk. deželnem sodišču je bil včeraj 34-letni Albert Zanella iz Trsta obsojen zaradi tatvine v 15 mesecev težke ječe. Isti je junija meseca t. l. ukradel dragocenosti in obleke v vrednosti 360 K. — 21-letni Peter Peressini iz Vidma na Italijanskem je bil zaradi javnega nasilstva po § 81 kaz. zak. obsojen v 13 mesecev težke ječe. Peressini je obče nevaren subjekt, izgnan iz Trsta. Ko so ga nedavno zasačili zopet na tržaških tleh ter aretirali, je razgrajal ter klical svojim bratom, naj ga z noži rešijo iz rok redarjev.

Poneverjenje. Včeraj so aretirali Josipa Jankoviča z lesnega trga št. 7, kateremu je nekdo izročil več dragocenosti, da bi jih prodal; Jankovič je izročene mu predmete zastavil. Isto je storil z zastavnimi lističi. Škoda, ki jo je povzročil, znaša okolo 500 kron. Priznal je svojo krivdo.

Z lestvice je padel včeraj 10-letni Albert Godnik iz ulice Vicolo cieco št. 2 ter se nevarno poškodoval. Dečka so spravili v bolnišnico. Malo je upanja, da ozdravi.

Nezaslišano je, da se je to zgodilo v tovarni, na delu. Take otroke že sprejemajo v tovarne!

Z drevesa je padel 13-letni Hugo Trevisan iz ulice S. Giusto ter si zlomil roko. Dečka so spravili v bolnišnico.

Povožen deček. 10-letni Rudolf Gastioni iz ulice S. Servolo št. 2 je zlezal včeraj na neki tovorni voz, ki je vozil mimo njega. Voznik ga je podil z voza, deček je skočil na tla, a tako nesrečno, da je priletel pod voz, ki ga je povozil ter ranil precej nevarno na več mestih.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 20.0., ob 2. uri popoldne 28.7 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 760.9 — Danes plima ob — predp. in ob 1.59 pop.; oseka ob 0.0 predpoludne in ob 10.48 popoldne.

Za Cirilo-Metodov dar nam je došlo: g. Ribič I. na Ponikvi 2 K, Trošt Terezija 1 K, Zmagoslava in Milica v Devinu 2 K, Guštin Katika v Metliki 2 K, Vrabec Anton v Trstu 2 K.

Skupaj 9 K — st.

Prej izkazanih 766 „ 50 „

Skupaj 775 K 50 st.

NB. Od lanskega leta smo napredovali s Cirilo-Metodovim darom za 20 K 50 st., da pa bo napredek še lepši, prosimo, da se ostali rodoljubje odzovejo našemu pozivu čim prej.

Za žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda so nabrali v seji »Del. podp. društva« dne 5. julija 1900 8 kron 34 st. Presrečna hvala!

Vabilo. »Delalsko podporno društvo« bo praznovalo dne 19. avgusta običajno obletnico blagoslovljenja društvene zastave z jutranjo in popoldansko slavnostjo. I. Zjutraj ob 8½ uri se zberó udje in odborniki v prostorih društva, Via Molin piccolo št. 1. Od tod odidejo, z godbo, društveno zastavo in odborom na čela, v cerkev sv. Antona novega. Točno ob 9. uri začne sveta maša, pri kateri bodo peli peveci »Slovenskega pev. društva«. Po sv. maši se vrnejo udje in odbor, spremljevani z godbo, istim potom v društvene prostore pohraniti zastavo, potem se razidejo. II. Popoldne bo v odličnem vrtu šole družbe sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu, ulica Giuliani 28., veselica, ki začne ob 5. uri.

Razpored: 1. Jenko: »Naprejš«, godba. 2. Iv. pl. Zajc: »Davorija«, godba. 3. J. Vašak: »Slovan«, moški zbor. 4. A. Grbec: »Na valovih sinje Adrije«, vaček godba. 5. Vilko Novak: »Hrvaška Hrvatom«, moški zbor. 6. Balfé: »Ciganka«, simfonija, godba. 7. Benj. Ipavc: »Domovini«, godba. 8. F. S. Vilhar: »Hrvaška Davorija«, moški zbor. 9. A. Gerbec: »Slovenski svet ti si krasan«, veliki venec, godba. 10. umetalni ognji, I. del. 11. Tucek: »Kovač v gozdu«, godba. 12. D. Jenko: »Što čutiš«, moški zbor. 13. Fogel: »Cigani«, godba. 14. »Umetalni ognji«, II. del. 15. »Mlin«, polka, godba. 16. Svobodna zabava.

Na veselici bosta sodelovala »Slovensko pevsko društvo« in godba pod vodstvom gospoda kapelnika Wagnerja. — Ustopnina za odrasle 20 nvč., otroci plačajo 10 nvč. Podpisani odbor se nadeja, da se družabniki in družabnice, kakor tudi drugi prijatelji društva množestveno udeležijo slavnosti.

Opombe. Družabniki in družabnice morejo ta dan nositi društveno znamenje. Na red pazijo postavljeni nadzorniki. V slučaju slabega vremena se veselica preloži na 26. avgusta ob isti uri zvečer.

Prvo vojaško veteransko društvo pod pokroviteljstvom Njeg. Veličanstva bo imelo dne 19. t. m. ob 8. uri zjutraj slovesno sv. mašo v proslavo rojstva Njeg. Velič. cesarja Frana Josipa I.

Navadna bakljada se letos ne priredi, pač pa se v to svrhu namenjeni trošek razdeli med najubožnejše društvenike.

Vodstvo.

Vesti iz ostale Primorske.

× Načelnštvo družbe sv. Cirila in Metoda za Istro nam piše: Tvornica, ki je prevzela izdelovanje užigalic na korist družbe sv. Cirila in Metoda za Istro, je doposlala te dni družbi znesek K 463.44 kakor odpadajoči del dobička od prodaje družbinih užigalic od 1. aprila do 30. junija t. l. V tem razdobju se je razprodalo v vseh pokrajinah, v katerih bivajo Hrvatje,

772.400 škatljic družbinih užigalic. Ako vzamemo v obzir, da so se užigalice v tej dobi razprodajale v Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni, Hercegovini in Istri — in ako vzamemo nadalje v obzir število hrvatskega prebivalstva v teh pokrajinah, potem moramo reči po vsej resnici, da količina prodanih družbinih užigalic ne odgovarja nadam, ki jih je načelstvo stavilo v to podjetje. Načelstvo je pozivalo na vse mogoče načine in pozivlje povsodi vse rodoljubne Hrvate, naj rabijo izključljivo le družbine užigalice, ker tako koristijo družbi brez nikake žrtve od svoje strani. Vzlic temu ni to podjetje v prvih treh mesecih ni srednje uspelo. Kje je temu vzrok? Jedino le v brezbrzičnosti in mlačnosti večine Hrvatov. Ako bi vsi Hrvati v navedenih pokrajinah zahtevali in rabili povsodi in vsikdar samo družbine užigalice, tedaj bi jih morali prodajati vsi trgovci in potem bi jih gotovo v enem mesecu prodali toliko, kolikor se jih je prodalo v teh treh mesecih. Ako bi mesečno prodajali po 772.400 škatljic — in to bi bilo jako lahko mogoče — tedaj bi imela družba od tega podjetja 5661 kron čistega dobička. S tem novcem bi mogla vzdržavati najmanj 5 družbinih šol. Tekom tega leta je družba odprla v lastnih poslopih svoje zabavišče v malem Lošinju in družbino šolo v Livadah. Še v tem letu se otvoriti družbini šoli v Voloskem in Opatiji. Vsled tega jemlje družba na se prevelike breme in ako ne bo dovoljne podpore od strani Hrvatov, ne bo mogla zmagovati tega bremena. Vsi Hrvati morajo torej družbi priskočiti na pomoč, a najlaglje način doprineseja za svete svrhe družbe je izključljiva raba družbinih užigalic, ker ni spojena z nikakimi žrtvami. Zlasti hrvatski rodoljubni krasni spol moral bi v gospodinjstvu rabiti izključno družbine užigalice in živo agitirati pri možkih za izključljivo rabo istih. Vzgledujmo se le na požrtvovalnosti naših krvnih neprijateljev v Istri! »Lega Nazionale« dobiva od prodaje leginih užigalic mesečno K 200. Glejmo, da se družbine užigalice uvedejo v vse v resnici rodoljubne hrvatske hiše in da raba istih postane v resnici izključljiva v vseh hrvatskih pokrajinah. Tako bomo mnogo koristili družbi, narodu, sebi in — nič žrtvovali!

× To ni prav. Pišejo nam: Človek, ki je šel iz Trsta na izlet v slovenske kraje — recimo v Komen — je žalosten, ko čuje, da tam ni dobiti užigalic družbe sv. Cirila in Metoda. Še žalostnejše je odgovor, ki sem ga dobil na vprašanje, zakaj da nimajo teh užigalic? Reklo se mi je: Te užigalice (navadne) so ravno tako dobre kakor one sv. Cirila in Metoda! Oboje izdeluje Žid in nima torej družba nikakega dobička od tega.

Ako res ni dobička, kdo je podaril dotične lepe stotake družbi, ako ne glavni zalagatelj istih? Želimo, da bi se ta komenski greh takoj odpravil!

× Italianissimi na Reki. Dne 14. t. m. se je v reškem gledališču prikazala igralka Fani na odru z italijansko trobojnjo. Občinstvo je ploskalo. Kapitanu Derenčinu, ki je bil tudi med gledalci; pa se je zdela ta protiaustrijska demonstracija na hrvatskih tleh predebela in začel je zvižgati. In glejte čuda! Slavno redarstvo ni morda prepovedalo italijanske trikolore, ampak — zgrabilo je Hrvata Derenčina ter ga postavilo pred vrata... Ali so vestni ti madjarski čuvaji avstrijske misli ob Adriji!

Vesti iz Kranjske.

* Požar je v Kalu pri Šmihelu minolo soboto vpepelil 16 hiš.

* Ljubljanska nižja gimnazija. Deželni šolski svet kranjski je, kakor je čuti, že dobil ministrsko odredbo glede razširjenja ljubljanske nižje gimnazije; pravijo, da se vsled te odredbe že začetkom prihodnjega šolskega leta otvori na tem zavodu peti razred.

* Domači obrtnik-umetnik. V izložbi Bambergove knjigarne v Ljubljani so razstavljena krasna knjigoveška dela, katera je izrisal in vezal knjigoveški pomočnik pri navedeni tvrdki, g. Fr. Dežman. Krasno sta vezana dva izvoda »Pomladnih glasov«, nekaj posebnega, izrednega pa je, kakor poroča »Slovenec«, vezava Gregorčevih poezij. To dragoceno delo je izdelano v barvah in risanju po jugoslovanskih motivih. Vezava je povsem ročno delo ter priča o izredni spretnosti domačega knjigoveza, ki dela čast slovenski obrti. G. Dežman se je izuril v svoji stroki v Geri na Nemškem ter je bil na razstavi knjigoveških del odlikovan z diplomom.

* Čudno! Po »Slovenec« posnemamo sledeče: Te dni se je v ljubljanskem hotelu »Lloyd« nastanil slikar gosp. Žmitek, rojen Slovenec, ki se pa v Petrogradu uči slikarstva. Od tam je tudi prišel v Ljubljano ter je v podpisni knjigi zapisal, da je prišel z Ruskega. Posledica tega pa je bila, da je bil g. Žmitek penoči zburjen od redarja, ki ga je prosil, naj se poda žnjim takoj na magistrat! Seveda se g. Žmitek ni malo ni čudil okolnosti, da so v Ljubljani Rusi celo v postelji nevarni javnemu miru.

Mi ne pišemo komentarja, ker ne vemo, od kod izvira čudno postopanje ljubljanske policije. Živo pa nam stopa pred oči okolnost, kako svobodo uživajo n. pr. v Trstu ljudje iz lačne Italije, da si lahko trdimo z mirno vestjo, da je med temi nekaj več dvomljivih subjektov, nego pa med Rusi, ki prihajajo v Ljubljano.

* Prostovoljno gasilno društvo na Razdrtem vabi na veselico, tombolo in ples, katero priredi dne 26. avgusta 1900. ob 5. uri popoldne v prostorih g. F. Kavčiča. Po tomboli prosta zabava in ples. Na veselici in plesu bo svirala postojinska godba na pihala. Med odmorom bodo pevali peveč-gasileci. Čisti dohodek se porabi za poravnavo društvenega dolga. Vstopnina za osebo 40 st. Tablice za tombolo po 40 st. Na obilno udeležbo uljudno vabi ODBOR.

Štajerske vesti.

— Slomšekova zaveza slovenskih učiteljev se v kratkem ustanovi. Pravila so vladi že predložena.

— Osebna vest. Višji obrtni nadzornik v Gracem, g. dr. Val. Pogatschnigg, je dobil naslov in značaj vladnega sodnika.

— Celjski župan je pustil na vseh vogalih nalepiti velikanske lepake, na katerih je čitati razglas, da je celjskemu »Sokolu« prepovedano slovesno obhajanje desetletnice dne 15. t. m., da je isti dan strogo prepovedana vsaka narodna noša in vsaki narodni znak. To je storil g. Stieger pač samo radi tega, da bi razburil celjsko fakinažo ter aviziral celjsko nemškutarstvo. Saj je »Sokol« že davno prejel dotično prepoved! No, Slovenci niso tako bedasti, da bi šli neumnim celjskim nemškutarjem na led, in je dne 15. t. m. fakinaža, ki je čakala na celjskem kolodvoru na slovenske došleece, da bi jih napadla — morala oditi z dolgimi nosovi! Sicer je bilo pa najbolj hudo onim gospodom, ki so morali »civilnemu redarstvu« plačati določeno kvantiteto pijače, dasi je isto ni »zaslužilo«. Pribiti pa treba tu, da Nemci — kljub vsemu razglasu — hodijo po mestu, okrašeni s plavicami in pruskimi trobojnicami. To so razmere!

Vesti iz Koroške.

* Volksfest se je vršil dne 5. t. m. v Železni Kaplji v korist »Südmarke«. Na tej indijanski slavnosti — taki so namreč vsi nemški »volksfesti«, ki jih zbobnajo skupaj razni kričarji in na katerih se najnespretnije in najsuroveje udriha po Slovenceh — je igral veliko ularov — tudi neki mali petelin s pristrizanim repom. Ta petelin se je namreč kazal ljudem z duhovito opazko: »Das ist a windischer Hohne, dem man überhaupt alle Federn ausrupfen sollte«. (To je slovenski petelin, kateremu naj bi, sploh vsa perja izpuli.) Da, da, nemškonačionalna banda bi pač rada zavila vrat slovenskemu narodu — križ je samo to, ker se čisti peče spremeniti v — malega petelinčka!

Brzjavna poročila.

Ustaja na Kitajskem.

DUNAJ 16. (K. B.) Brzjavka s ces. ladije »Marija Terezija« iz Čifu pravi, da stojijo zvezne čete 20 milj pred Pekingom.

DUNAJ 16. (K. B.) »Wiener Abendpost« javlja, da ladiji »Cesarica Elizabeta« in »Aspern« prispeta po kolikor mogoče hitri vožnji prve dni septembra meseca do kitajske obali.

PETROGRAD 16. (K. B.) »Invalid« javlja, da je poveljnik 20. divizije pešcev, general Milok, imenovan poveljnikom 3. sibirskega voja in poveljnik 11. voja, general Silipov, poveljnikom čet, ki jih izkrajajo na Kitajskem.

WASHINGTON 16. (K. B.) Semkaj je prispela vest, da hoče kitajska vlada poslati

visokega dostojanstvenika, da se snide v Tungssai s poveljniki zveznih čet ter se z istimi zjedini glede spremstva poslanikom na potu iz Pekinga. Pravijo, da bo princ Tsing vodil pogajanje. Morda je ta sestanek že bil. TIENTSIN 12. (K. B.) Železnica iz Tientsina v Peitsang je zopet popravljena. Ruski oddelek popravlja nadaljno progo do Pekinga.

NEW-YORK 16. (K. B.) »Journal« priobčuje brzjavko svojega poročevalca iz Čifu od dne 14. t. m., ki pravi: Zvedel sem iz dobrega kitajskega vira, da so zvezne čete v ponedeljek prispale v Peking. Prepričan sem, da so si zvezne čete izsilile vhod v mesto ter da so poslaniki rešeni. Isti se nahajajo sedaj brzkone pri zveznih četah.

BEROLIN 16. (K. B.) Wolff javlja: Grof Waldersee je predpoludne zbral častnike ter imel govor. Dne 18. t. m. sprejme cesar vrhovno poveljstvo za vzhodno Azijo v avdijenci; isto odpotuje dne 20. t. m. ob 7. uri in pol jutraj iz Berolina. Grof Waldersee obišče z delom svojega štaba iz Verone kralja italijanskega v Rimu. Dne 22. t. m. odpotuje grof Waldersee z državnim poštanim parnikom »Sachsen« iz Neapelja v vzhodno Azijo.

PARIZ 16. (K. B.) »Agence Havas« javlja, da je francoska vlada obvestila nemško, da bo grof Waldersee v vojnem svetu mednarodnih čet užival vzvišeno stališče, ki mu pripada po činu. General Voyron, poveljnik francoske čete, si vsekako uredi in zagotovi svoje razmerje do grofa Waldersee-ja.

SHANGHAI 15. (K. B.) Tuk. konzuli so na podlagi skupnega sklepa poslali svojim vladam to-le brzjavko: Ako se indijske čete umaknejo iz Wusunga, proti Shanghai velika nevarnost. V zadostno varnost je potrebno, da pride nemudoma še več zveznih čet.

RIM 16. (K. B.) »Agenzia Stefani« javlja dne 13. t. m. čez Čifu iz Takua: Admiral Candiani je prispel semkaj. V Yangtsun je prispel italijanski oddelek pod poročnikom Sirianijem. Zvezne čete se nahajajo v bližini Pekinga; dne 9. t. m. so iste odbile kitajski voj pod Tung-fu-siangom. — Ista poslovilnica javlja dne 14. tega meseca iz Takua, da so zvezne čete po velikih težavah prispale v Matao. Na poti v Sehang-kiu-van stoji močna kitajska armada. Ko je ruski poveljnik slišal, da so zveze z zadnjimi stražami v nevarnosti, je zahteval ojačenj; bal se je namreč napada. Izrekli so francoski bataljon in dve stotnji z italijanske vojne ladije »Fieramosca«.

LONDON 17. (K. B.) General Gaselee brzjavlja dne 11. t. m. iz Matou-a: Danes jutro smo prispeli semkaj po mučnem maršu, ki je trajal vso noč. Čete vseh velesil trpe mnogo zaradi vročine. Sovražnik se nahaja brzkone na severu od Šang-kin-vana v okopih. O poslanstvih ni nobenega nadaljnega poročila.

WASHINGTON 16. (K. B.) Dane je prispela semkaj šifrirana brzjavka Conger-jeva, in sicer prva, iz katere je razvidno, da isti dobiva brzjavke, ki mu jih pošilja amerišanska vlada.

LONDON 17. (K. B.) Reuter javlja včeraj iz Shanghai: Angleške prevozne ladije so se vrnile v Vusung; odplul je za njimi neki lovec na torpedovke ter jim velel, da se vrnejo.

»Times« javljajo včeraj iz Hongkonga, da je neki tartarski general dal v Kantonu preiskati vse hiše, kjer stanujejo kristijani-domačini ter da je dal pribiti na dotičnih zgradbah tablice, ki svarijo ljudi, naj ne občejuje s prebivalci teh hiš. S to naredbo so kristijani izročeni druhali na milost in nemilost.

Car pride v Pariz.

PARIZ 17. (K. B.) »Echo de Paris« javlja takorekoč oficijelno, da je določen obisk carja Nikolaja ruskega za 15. ali 17. septembra. Car pride sam. — »Siecle« potrjuje, da misli car obiskati Pariz, a izreka menenje, da pride car že v začetku septembra meseca.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 17. (K. B.) »Daily Mail« javlja včeraj iz Laurezo: Marquesa: Tukajšnji konzul transvaalski poroča, da je predsednik Steijn baje umrl na poti, ko je šel obiskat predsednika Krügerja.

Trgovina in promet.

Uvod v nauk o trgovini.

II. del.

Trgovina z blagom.

Tretji oddelek.

Določanje količine v trgovini z blagom.

Menjavanje blaga je le mogoče, ako zamoremo predmete, ki jih hočemo zamenjati, primerjati po količini. V presojanje količine ali množine nam služijo mere.

Mera je vsaka enota, sprejeta za pravilo, ki služi v to, da žnjo določamo druge količine iste vrste (dolžine, površine, telesa), in sicer preiskujemo, koliko takih enot obsega dotična količina, kateri imamo določiti količino.

Mere, ki jih rabimo v trgovini, delimo na mere števila, prostora in teže.

Najenovitejše merilo je število, mera po kosih (komadih), n. pr. 1 bala = 10 risov (skladov) po 10 kujig, po 10 zvezkov, po 10 pol v trgovini s papirjem; ali 1 veliki tisoč = 1200 kosov, 1 veliki stot = 120 kosov, 1 gros = 12 ducatov po 12 kosov v trgovini z drobnim blagom (drobnino).

Prostorna merila so trojna:

1. dolgostna mera, s katero določamo le dolgost ali obseg kakkega telesa;

2. površinska mera, ki služi v določanje dolgosti v zvezi s širokostjo;

3. telesna (kubična) mera, s katero določamo dolgost, širokost in visokost ob enem, ali, kakor se glasi tehnični izraz, kubično vsebino telesa.

Dolgostno merilo je temelj drugih prostorskih meril; kajti površinska mera je kvadrat prve (n. pr. $2 \times 2 = 2^2$), telesna mera pa kubus dolgostne mere (n. pr. $2 \times 2 \times 2 = 2^3$).

Telesna mera nam služi ali v določanje kubične vsebine teles ali pa žnjo v obliki posodne mere odmerjamo razno blago.

Zato razločujemo: a. prava kubična merila ali koeke, b. posodne mere.

Posodna merila so zopet različna; ista služijo namreč ali v določanje suhih predmetov, ali trdih, ali tekočin. V prvem slučaju govorimo o suhih (žitnih) merah, v drugem o tekočinskih merah.

V določanje količine telesa po težini nam služi teža. Teža, katere se navadno poslužujemo v trgovini, je trgovinska teža. Razven tega pa rabijo v nekaterih deželah še posebne teže za vrašiva (lekarniška ali medicinska teža) in posebne teže za zlato, srebro in zlahne kovine sploh. Tudi za biserje in drago kamenje rabijo posebne teže.

Vsa merila, ki jih rabijo v eni in isti državi, morajo biti jednaka. V to svrhu napravlja vlada vzorec meril (etalons), s katerimi se morajo vse mere, ki se nahajajo v prometu, strinjati. Vsa za javno rabo namenjena merila morajo biti primerjana z navedenimi vzorci; tako primerjanje imenujemo preskuševanje. To se godi v meroskusnih uradih. V dokaz primerjanja dobijo merila uradne meroskusne značke (žige).

Zahvala

Podpisani se najpristraneje zahvaljuje uglednemu pevskemu društvu »Slava«, ki je minolo sredo iz rodoljubja priredilo lepo narodno veselico v moji gostilni. Dalje se zahvaljujem gospodom »Kolašem« ki so se v tako lepem številu odzvali vabilu priobčenemu v »Edinosti«. Zahvaljujem pa tudi vse ostalo slavno občinstvo iz mesta in okolice, katero je v tako velikem številu posetilo to lepo narodno slavnost.

Trst, dne 16. avgusta 1900.

Ivan Treven

gostilničar v Rojanu.

OBUVALA!
PEPI KRAŠEVEC
pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo)
priporoča svojo
bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke
Pošne naročbe se izvrše v tistem dnevu.
Odpošiljatev je poštne prost.
Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.
Za mnogobrojne naročbe se priporoča
Josip Stantič
čevlj. mojster

Velika zaloga
solidnega pohištva in tapecarij
od
Viljelma Dalla Torre v Trstu
Trg San Giovanni hšt. 5. (hiša Diana).
Absolutno konkurenčne cene.
Moje pohištvo donese srečo.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.	
V vrednostnih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 1/4 %	30-dnevni odkaz 2 1/4 %
30- " " 3 1/4 %	3-mesečni " 2 1/4 %
	6- " " 2 1/2 %

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stopijo nove obrestne takse v krepot z dnem 21. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih obiajah.

Okrožni oddel.
v vredn. papirjih 2 1/2 % na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice
na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kako v Zagreb, Arad, Bieltitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomostu, Czovec, Ljubljano, Line, Olomeu, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja
bitku 1 1/2 % provizije.
Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predjumi.
Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, — inozemski bankovci itd. po pogodbi.

Kwizdova krepčalna tekočina za konje

8 zlatih, 19 srebrnih kolanj, 30
častnih in zahvalnih diplom.

Rabi se že skoro 40 let v dvornih konjišnicah v večjih vojaških in civilnih hlevih za krepčanje pred z velikimi in po istih, kadar si konj nogo izpalme, o otrpnjenosti kit itd. Ista ustosoplja konje v izredne napore pri dirkah. — Pristna je le se zraven stoječo varnostno znamko ter je na prodaj v vseh lekarnah in drogerijah Avstro-Ogerske. Glavno zalogo ima

Fran Ivan Kwizda,
c. kr. avstr. ogerski, kralj. rumunski in knežje bolgarski dvorni zalagatelj.
Okrožno lekarnar, Korneuburg pri Dunaju.

Assicurazioni generali V TRSTU.

(Društvo ustanovljeno leta 1831.)
To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja, posebno pa: na zavarovanje proti požaru, zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.
Društvena glavica in rezerva dne 31. decembra 1893. gld. 58,071.673-84
Premije za potlejati v naslednjih letih 30,541.700-64
Glavica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1894. 169,929.625-03
Plačana povračila:
a) v letu 1894. 9,737.614-48
b) od začetka društva do 31. decembra 1894. 292,401.706-51
Letni račun, izhaz dosedaj plačanih odškodovanj tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natanjna pojasnila se dobe v Trstu v uradu društva: Via della Stazione št. 888/1 v lastnej hiši.

Fran Wilhelmov

odvajajoči čaj

od

Frana Wilhelm

lekarnarja v Neunkirchen

(Spodnja Avstrija).

Se dobiva v vseh lekarnah v zavitku po 1 gld. av. velj.

Cestitam in se radujem z Vami

na tako dobrem izdelku

piše odličen trgovec, gospod I. Prelog iz Trsta, prvi kranjski tovarni testenin: Žnideršič in Valenčič v Il. Bistrici. Original tega lista z dne 21. januarja t. l. vsakemu na ogled.

Kwizdov Korneuburški prašek za krmljenje živine

Veterinarno — dijetetično sredstvo za konje, govedo in ovce. Rabljen skoro 50 let že v mnogih hlevih, kedar živina noče rada jesti, kedar slabo prebavlja v zboljšanje in pomnožitev redilnosti mleka pri kravah.
Cena 1/2 škatljica kron 1-40. 1/2 škatljice 70 stot. Pristen je le se zraven stoječo varnostno znamko ter je na prodaj v vseh lekarnah in drogerijah Glavna zaloga

Fran Ivan Kwizda,
c. kr. avstr. ogerski, kralj. rumunski in knežje bolgarski dvorni zalagatelj.
Okrožno lekarnar, Korneuburg pri Dunaju.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

sklepa

zavarovanja na smrt in na doživetje, doto otrokom, pokojnine in različna zavarovanja.

25-letni mož zagotovi proti četrtletni zavarovalnini K. 6-42 zaostalom svojim K. 1000.—, plačilno takoj po njegovi smrti ali pri doživetju 60. leta. Po petletnem plačevanju zmanjšuje se zavarovalnina za dividendo.
Najugodnejši pogoji. Ves dobiček pripada členom.
V poslednjih letih izplačano je bilo 10 odstotkov zavarovalnine.

Izplačana dividenda	K 716.541.28
Reserve in fondi	K 20,579.494-88
Dosadnja izplačila	K 62,922.942-86

Pojasnila in tarife radovoljno pošilja

generalno ravnateljstvo banke „Slavije“ v Pragi
na Havličkovem trgu,
kakor tudi nje **generalni zastop v Ljubljani.**

HERA PROMETHEUS

DELNIŠKO DRUŠTVO ZA APNENI OGLJIK IN ACETILENSKI PLIN NA DONAJU

Izvršuje napeljave za razsvetljavo s plinom in acetilenskim plinom za zasebnike in mesta v kakoršnjih si bodi številnih plamenov.
Točno delo z jamčenjem za nepomankljiv učinek.

ŠEST ZLATIH KOLAJN

Zlata kolajna Berlin 1898	Zlata kolajna Budapest 1899
99	Schiedam Haag
Vratislava	Monakovo

Izvršenih 2000 napeljav za zasebnike v vseh delih sveta.
Centralne napeljave v delovanju s približno 15000 plamenov.
Čistilni in sušilni zistem glasom privilegija nemškega cesarstva št. 98.762 in 108.244, ki zadošča najstrožjim zahtevam, se je dejanski uporabil z najodličnejšimi uspehi.
Apneni ogljik najprve vrste, ki daje največ plina, se prodaja po ugodnih cenah.

Glavni zastopnik
za Istro, Goriško, Trentinsko, Dalmacijo, Kranjsko, Italjansko, ter angleško Indijo
EDVARD TURECK V TRSTU.

Dr. JOSIP MARTINIS

doktor vsega zdravilstva in specialist
za očne bolezni

ulica Valdirivo št. 3, I. nadst.
Sprejema na domu vsaki dan od 8 do 8 3/4
zjutraj in od 1 do 2 popoldne in eventuelno
od 4—5 popoldne.

Dr. Gustav Gregorin,

odvetnik,
via Molino piccolo 3. II.
sprejme v svojo pisarno pisarniškega
vežbenika.

Ugodna prilika.

Radi preselitve se prodaja v Komnu za **neverjetno nizko ceno** dve tikajoči se hiši (jedna dvonadstropna, druga jednonadstropna), bogato meblirani, z lepim dvoriščem, z dvema podzemeljskimi kletmi, hlevom, žganjarnico, vodnjakom, z razno kletarsko in gospodarsko opravo in lepo vrejenim vrtom. Poleg tega še 10.437 m² velik, vzorno vrejen vinograd, cepljen na ameriški podlagi v rofošk v 2. 3. in 4. letu starosti. Hiši ste kaj pripravi za obrt posebno pa za letovišnike ter bi z ozirom na neverjetno skromno ceno donášali velik letni dobiček.

Iz prijaznosti posreduje **Josip Štrekelj** v Komnu.

BALONČKI S SVETILNICAMI

v narodnih in cesarskih barvah in bengalične luči, prodaja po najnižjih cenah trgovina s papirjem

LEONARD HORBER
TRST — ulica delle Torri — TRST.

Nikaka skrivnost ni več,

da si napravi vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfinije likerje po francoskem zistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absint, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Česnjevec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Charreuse, Pilzenski liker po 95 kr. Razpošiljam proti predplačilu v znamkah ali poštno nakaznico; po pošttem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljatici pridenem navodilo kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, se cene mnogo znižajo.

Anton Rukavina
TRST — Via Belvedere št. 23. — TRST

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

zavaruje

proti požarom, prevozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavica in rezerva društva dne 31. decembra 1892.:

Glavica društva	gld. 3.000.000—
Premijna rezerva zavarovanja na življenje	13.326.316-98
Premijna rezerva zavarovanja proti ognju	1,632.218-22
Premijna rezerva zavarovanja blaga pri prevažanju	49.465-07
Rezerva na razpolaganje	500.000—
Rezerva zavarovanja proti premijnju u kurzov, bilanca (A)	333.822-42
Rezerva zavarovanja proti premijnjanju u kurzov, bilanca (B)	243.331-83
Rezerva specialnih dobičkov zavarovanja na življenje	500.000—
Občna rezerva dobičkov	1,187.164-86

Urad ravnateljstva:
Via Valdirivo št. 2, (v lastni hiši).

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrovano društvo z omejeno zavezo, v Gorici

Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr
v lastni hiši.

Pozor perice!

Perite

perilo, okrožnike, pohištvo, podove, stopnice itd. itd.

“ABLUVIA”

(milasta razkužljiva soda)

ki je ekonomična, zdravilna ter prihrani na času in delu.

Rabi se jo povsod namesto sode in mila.

Rabljiva tudi z morsko vodo.

Navodilo, kako jo je rabiti in prodaja na debelo se nahaja v

ulici S. Caterina štv. 5.

Na drobno se prodaja v vseh drogerijah in prodajalnicah jestvin.